

Bijlage 2: toelichting stand van zaken beleidsagenda aanpak witwassen

Deze bijlage bevat per prioriteit in de beleidsagenda aanpak witwassen een toelichting van de stand van zaken en van de vervolgstappen die we in 2023 zullen nemen.

A1: Effectieve verplichtingen voor en toezicht op niet-financiële instellingen

1. Beschrijving prioriteit en vervolgacties

Deze prioriteit richt zich op het verbeteren van de toepassing van de anti-witwasregelgeving door niet-financiële instellingen en het toezicht op deze instellingen. Uit verschillende onderzoeken blijkt dat de toepassing van de regelgeving door niet-financiële instellingen beter kan. In de beleidsagenda staan drie vervolgacties genoemd. De eerste is de toepassing van de regelgeving door niet-financiële instellingen verbeteren, de tweede het implementeren van Europese regelgeving over cryptopartijen en de derde het introduceren van regels voor niet-financiële instellingen voor de naleving van sancties.

2. Stand van zaken uitvoering vervolgacties

A. De toepassing van de regelgeving door niet-financiële instellingen verbeteren

De afgelopen periode zijn er gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van niet-financiële instellingen en de toezichthouders op deze instellingen. In deze gesprekken is gekeken naar de oorzaken voor een minder effectieve toepassing van de regelgeving door niet-financiële instellingen en wat mogelijke oplossingsrichtingen hiervoor zijn. Hierbij kijken we zowel naar verbeteringen in de toepassing van de regelgeving als verbeteringen in het toezicht.

In de gesprekken kwamen verschillende punten naar voren. Zo is er behoefte aan duidelijkheid in regelgeving en handvatten over de inschatting van de risico's op witwassen. Verder lopen er al verschillende initiatieven op het gebied van voorlichting. Hierbij is er wel de behoefte aan andere vormen van voorlichting dan via handreikingen, waarbij instellingen zo concreet mogelijk worden meegenomen in het belang en de toepassing van de regelgeving. De oproep is om bij voorlichting ook te focussen op de klanten van instellingen. Ten slotte is er behoefte aan duidelijkheid over het melden van ongebruikelijke transacties bij de FIU-Nederland en in een terugkoppeling van wat de FIU-Nederland met deze transacties doet. Dit raakt aan prioriteit C3 (Verbeteren inzicht in gebruik verdachte transacties en feedbackloop).

B. Implementeren Europese regelgeving over cryptopartijen

Op het gebied van regelgeving voor cryptodienstverleners zal op korte termijn de verordening betreffende markten in crypto-activa en tot wijziging van Richtlijn (EU) 2019/1937 (MiCA) formeel worden aangenomen. MiCA zal 18 maanden na de definitieve publicatie van toepassing worden. Verder loopt de herziening van de Transfer of Funds Regulation (Verordening 2015/847, TFR). Ook hier zal het voorstel op korte termijn definitief worden aangenomen. Voor beide voorstellen zijn de voorbereidingen voor de implementatie gestart.

C. Regels introduceren voor niet-financiële instellingen voor de naleving van sancties

Onder leiding van het ministerie van Buitenlandse Zaken wordt gewerkt aan een herziening van de sanctieregelgeving. Onderdeel daarvan is een meldplicht voor en toezicht op niet-financiële instellingen. Op 4 november is een hoofdlijnenbrief over de modernisering van het sanctiestelsel naar de Tweede Kamer gestuurd.¹ Daarin worden de hoofdlijnen van het aanstaande wetsvoorstel geschetst.

3. Stappen die in 2023 worden genomen

A. Toezicht op niet-financiële instellingen verbeteren

De komende periode zullen verdere gesprekken worden gevoerd met vertegenwoordigers van niet-financiële instellingen en toezichthouders, om zo de oplossingsrichtingen verder te concretiseren. Vervolgens gaan we in de tweede helft van 2023 aan de slag met de concrete vervolgacties. Denk aan acties op het gebied van het verbeteren van communicatie over de anti-witwasregelgeving, het zorgen voor duidelijkheid en het delen van goede voorbeelden. Bij de volgende voortgangsrapportage eind 2023 zullen we concrete acties benoemen.

¹ Kamerstuk 36 200 V, nr. 56.

B. Implementeren Europese regelgeving over cryptopartijen

De komende periode gaan we aan de slag met de implementatie van MiCA en TFR. Als de Europese regelgeving definitief is aangenomen, is een eerste stap om de implementatieregelgeving via internet te consulteren.

C. Regels introduceren voor niet-financiële instellingen voor de naleving van sancties

De komende periode wordt onder leiding van de minister van Buitenlandse Zaken gewerkt aan de invulling van de aanpassing van de sanctieregelgeving. Het streven is om in de zomer van 2023 de internetconsultatie te starten en om eind 2023 een wetsvoorstel voor advisering naar de Raad van State te sturen.

A2: Transparantie juridische entiteiten

1. Beschrijving prioriteit en vervolgacties

Juridische entiteiten, trusts en soortgelijke juridische constructies kunnen worden misbruikt om criminele geldstromen en vermogen te verhullen. Eén van de prioriteiten in de beleidsagenda is daarom het bevorderen van transparantie over juridische entiteiten en constructies en de uiteindelijk belanghebbenden (UBO's) daarvan. Een kernonderdeel hiervan is inzicht in dergelijke juridische constructies. Dit wegen we af tegen andere belangen zoals privacy. In de beleidsagenda worden verschillende vervolgacties genoemd; 1) In de EU inzetten op aanscherping en harmonisatie van het UBO-begrip en de verplichtingen die gelden omtrent de identificatie en registratie van UBO's; 2) bevorderen vulling van het UBO-register voor juridische entiteiten, en het invoeren van het UBO-register voor trusts en soortgelijke juridische constructies, en 3) onderzoeken of de zoekmogelijkheden voor, onder meer, onderzoeksjournalisten in het UBO-register verbeterd dienen te worden. Dit in samenhang met de bredere analyse naar de privacy-impact van het UBO-register conform de motie Ronnes/Bruins.

2. Stand van zaken uitvoering vervolgacties

A. EU traject

Op 20 juli 2021 heeft de Europese Commissie een nieuw Europees pakket aan anti-witwasmaatregelen gepubliceerd waarover momenteel wordt onderhandeld. Op 7 december 2022 is de algemene oriëntatie van de Raad vastgesteld voor de onderhandelingen met het Europees Parlement over de nieuwe anti-witwasrichtlijn (AMLD6) en -verordening (AMLR). In deze algemene oriëntatie zijn verplichtingen opgenomen die voor meer duidelijkheid in het UBO-begrip zorgen.

B. Vulgraad UBO-register en UBO register voor trusts

Het UBO-register was op 1 oktober jl. voor bijna 70 procent gevuld. Verhoging van de vulgraad is belangrijk om van het register een effectief instrument te maken. We nemen gerichte maatregelen om de vulgraad verder te verhogen. Zo spreken we met brancheorganisaties om de vulling onder de aandacht te brengen. Vanaf 1 november 2022 is registratie mogelijk in het UBO register voor trusts en soortgelijke juridische constructies. Partijen zoals Fondsen voor Gemene Rekening (FGR's) konden zich tot 1 april jl. hiervoor inschrijven. Sinds januari jl. kan de inschrijving ook per volmacht.

C. Zoekmogelijkheden UBO-register

Als gevolg van de uitspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie in een zaak over het UBO-register eind november 2022² is het UBO-register niet meer open voor het algehele publiek. Het uitgangspunt van deze vervolgactie is daarmee veranderd. Het register zal voor informatieverzoeken alleen beschikbaar zijn voor bevoegde autoriteiten, meldingsplichtige instellingen en personen of organisaties met een legitiem belang.³ Het Hof geeft als voorbeeld van de laatste categorie onderzoeksjournalisten. De Nederlandse wetgeving wordt hierop aangepast. In dit wetstraject zal de motie Ronnes en Bruins⁴ in het kader van de evaluatie van de privacy-impact van het UBO-register worden betrokken.

3. Stappen die in 2023 worden genomen

De focus ligt de komende periode op de aanpassing van de Nederlandse situatie ten aanzien van de UBO-registers op de uitspraak van het Hof van Justitie van de EU en het zo snel mogelijk weer aansluiten van meldingsplichtige instellingen. Dit door middel van het hierboven genoemde wetstraject.

Wat betreft de Europese onderhandelingen zullen we ook tijdens het vervolg van de onderhandelingen het belang van aanscherping en harmonisatie van het UBO-begrip blijven benadrukken.

² Kamerstuk 31 477, nr. 84.

³ Kamerstuk 31 477, nr. 85.

⁴ Kamerstuk 35 179, nr. 12.

A3: Verbeteren aanpak financiële facilitators

1. Beschrijving prioriteit en vervolgacties

In het coalitieakkoord is opgenomen dat facilitators die zich schuldig maken aan witwassen of witwassen mogelijk maken steviger moeten worden aangepakt. In overeenstemming met verschillende partners is besloten prioriteit A3 'verbeteren aanpak facilitators' af te bakenen naar 'verbeteren aanpak *financiële* facilitators'. Het gaat hier om professionele dienstverleners die bewust of onbewust geld witwassen of tussenpersonen zijn die anderen helpen hun opbrengsten wit te wassen. Te denken valt aan instellingen met een vergunning zoals banken en trustkantoren, maar ook aan illegale kanalen zoals crimineel ondergronds bankieren en illegale trustkantoren. De aanpak van facilitators maakt deel uit van de brede aanpak van georganiseerde criminaliteit.

We willen de aanpak van financiële facilitators verbeteren met maatregelen die het moeilijker maken dat bewuste en onbewuste dienstverlening aan criminele netwerken wordt verleend. We willen bezien waar aanvullende wetgeving en versterkte samenwerking nodig is. In de beleidsagenda staan vier vervolgacties genoemd. De eerste is het bezien van een verhoging van de strafbedreiging van de witwasartikelen. Aan deze actie wordt ook vervolg gegeven onder prioriteit A5 'opgelegde sancties in witwaszaken' van de beleidsagenda. De tweede vervolgactie is het versterken van de samenwerking voor de opsporing en vervolging, met een focus op het verstoren van criminele geldstromen. De derde is het voorkomen en bestrijden van crimineel ondergronds bankieren. De vierde is de aanpak van illegale trustdienstverlening.

2. Stand van zaken uitvoering vervolgacties

A. Bezien van een verhoging van de strafbedreiging van de witwasartikelen

De verhoging van de strafbedreigingen van de witwasartikelen wordt bezien na de publicatie van het WODC-onderzoek met een evaluatie van de wet verruiming mogelijkheden bestrijding financieel-economische criminaliteit.⁵ De uitkomsten van dit onderzoek worden in de zomer van 2023 verwacht. Het te doorlopen traject is mede afhankelijk van de resultaten uit dit onderzoek. Aan de Tweede Kamer is toegezegd de beoordeling van de uitkomsten van de evaluatie te betrekken bij de uitvoering motie Van der Linde voor wetsvoorstellen om de straffen voor het meewerken aan of faciliteren van witwassen te verhogen.⁶

B. Versterken van de samenwerking voor de opsporing en vervolging

In het kader van versterkte samenwerking heeft de Nationale Samenwerking tegen Ondermijnende Criminaliteit (NSOC) verschillende stappen gezet.⁷ Zo zijn in november 2022 zogeheten 'NSOC Labs' opgezet om financiële facilitators aan te pakken. Binnen de NSOC Labs werken kleine multidisciplinaire teams aan complexe problematiek in de aanpak van georganiseerde, ondermijnende criminaliteit. Binnen de NSOC Labs ligt de focus op criminele dienstverlening in relatie tot illegale trustdienstverlening, witwassen via cryptocards en vastgoed. Tot slot is binnen NSOC de multidisciplinaire, gecoördineerde aanpak gericht op het fenomeen Trade Based Money Laundering verder doorontwikkeld.

Daarnaast zijn middelen aan de FIOD toegekend voor de versterking van het Cryptocommunicatie-analyseteam, voor de oprichting van het regionaal combiteam Midden-NL en voor de versterking van het combiteam Dienst Landelijke Recherche en FIOD.⁸ Deze teams houden zich op verschillende manieren bezig met de aanpak van financiële facilitators.

Het Cryptocommunicatie-analyseteam van de FIOD maakt deel uit van een virtueel landelijk samenwerkend team dat ontsleutelde cryptocommunicatie analyseert. Door het combineren van gegevens, verbetering van de analyses en het vanuit datascience inzetten van

⁵ Kamerstuk 31 477, nr. 49.

⁶ Kamerstuk 31 477, nr. 45.

⁷ De Nationale Samenwerking tegen Ondermijnende Criminaliteit is een samenwerkingsverband waar de Politie, het OM, de Douane, de Belastingdienst, de FIOD en de Koninklijke Marechaussee deel van uitmaken.

⁸ De toekenning volgt uit het Coalitieakkoord 2021, waarin het kabinet Rutte IV structureel 100 mln. euro additioneel beschikbaar stelt voor de aanpak van de georganiseerde, ondermijnende criminaliteit.

innovatieve mogelijkheden ontstaat er steeds beter zicht op malafide (financiële) facilitators, criminele netwerken en hun geldstromen. Het regionaal combiteam Midden-NL heeft tot doel het versterken van de financiële opsporing en intelligence om criminele geldstromen te doorgronden, verstoren en crimineel vermogen af te pakken. De aanpak richt zich op het duiden en ontwarpen van criminele clusters door hun bedrijfsvoering duurzaam te verstoren en op bedrijven en personen die criminele clusters faciliteren en geld voor deze clusters witwassen. Het combiteam van de Dienst Landelijke Recherche en de FIOD focust zich op het verstoren, belemmeren en ontmantelen van organisaties die zich bezig houden met het faciliteren van criminele geldstromen middels Trade Based Money Laundering en ondergronds bankieren.

Daarnaast is vanuit de structurele middelen uit het coalitieakkoord €1,2 mln. ter beschikking gesteld voor de versterking van het Cryptocommunicatie-analyseteam van de FIOD. Het Cryptocommunicatie-analyseteam van de FIOD maakt deel uit van een virtueel landelijk samenwerkend team dat ontsleutelde cryptocommunicatie analyseert. Door het combineren van gegevens, verbetering van de analyses en het vanuit datascience inzetten van innovatieve mogelijkheden ontstaat er steeds beter zicht op malafide (financiële) facilitators, criminele netwerken en hun geldstromen.

C. Voorkomen en bestrijden van crimineel ondergronds bankieren

In het voorjaar van 2022 is de Tweede Kamer geïnformeerd over het fenomeen crimineel ondergronds bankieren en het WODC-onderzoek daarnaar.⁹ De inzichten uit dit onderzoek kunnen een relevante bijdrage leveren aan de aanpak van crimineel ondergronds bankieren. Het streven is om dit rapport in het najaar van 2023 aan de Tweede Kamer te kunnen aanbieden.

Ook zetten we in op het versterken van de internationale aanpak van crimineel ondergronds bankieren. Zo vraagt de minister van Justitie en Veiligheid binnen verschillende internationale gremia aandacht voor het fenomeen. Bijvoorbeeld tijdens de door het ministerie van Justitie en Veiligheid georganiseerde bijeenkomst van de Vendôme Group met ministers van Justitie uit Frankrijk, Duitsland, Spanje, Italië, België en Luxemburg. Ook is Nederland recentelijk als 'co-leader' aangesloten op de operationele actie van het European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats (EMPACT) die ziet op de aanpak van crimineel ondergronds bankieren. Het platform EMPACT draagt bij aan grootschalige Europese opsporingsonderzoeken en het vergroten van expertise bij en tussen instanties.

D. Aanpak van illegale trustdienstverlening

Bij de kabinetsreactie SEO Economisch Onderzoek over de toekomst van de trustsector en overige maatregelen betreffende illegale trustdienstverlening is de stand van zaken betreffende maatregelen tegen illegale trustdienstverlening opgenomen.¹⁰ Daarnaast wordt in de Kamerbrief van de Staatssecretaris Fiscaliteit en Belastingdienst over de aanbevelingen van de Commissie doorstroomvennootschappen een update gegeven over maatregelen tegen illegale trustdienstverlening. Aanbeveling 12 ziet toe op illegale trustdienstverlening.¹¹ In de toelichting op aanbeveling 12 staat dat De Nederlandsche Bank (DNB) meer proactief handelt in de bestrijding van illegale trustdienstverlening waarbij samenwerking met verschillende ketenpartners waaronder Bureau Toezicht Wwft (BTWwft) wordt gezocht. Bovendien beschikt DNB over voldoende capaciteit om het toezicht risicogebaseerd uit te voeren. Hierbij blijft het belangrijk dat het toezicht risicogebaseerd, doelmatig en kostenefficiënt plaatsvindt en dat de aandacht voor illegalen in verhouding staat tot de toezichtactiviteiten op vergunning houdende partijen.

3. Stappen die in 2023 worden genomen

De komende periode zullen diverse stappen op de aanpak van malafide financiële facilitators worden genomen. Allereerst zal na publicatie van het WODC-onderzoek met een evaluatie van de wet verruiming mogelijkheden bestrijding financieel-economische criminaliteit de verhoging van de strafbedreiging van de witwasartikelen worden gezien. Daarnaast zal extra focus liggen op de aanpak van crimineel ondergronds bankieren en het versterken van de internationale aanpak

⁹ Bijlage 3 bij Kamerstuk 29 911, nr. 348.

¹⁰ Kamerstuk 3545, nr. 180.

¹¹ Kamerstuk 25 087, nr. 305.

daarop. Ook zal het ministerie van Justitie en Veiligheid een communicatie-traject starten waarin een breed publiek wordt geïnformeerd over de aard en omvang van crimineel ondergronds bankieren. Tot slot zal het WODC-onderzoek naar crimineel ondergronds bankieren worden aangeboden aan de Tweede Kamer.

Daarnaast is er een Raadsakkoord bereikt over de anti-witwasverordening (AMLR) en over de gewijzigde anti-witwasrichtlijn (AMLD6). Hiermee is een Europese geregelde registratieplicht voor domicilieverlening weer een stap dichterbij. De onderhandelingen van beide voorstellen bevinden zich momenteel in de triloofase. Een dergelijke registratieplicht helpt DNB en BTWwft in de opsporing van illegale trustdienstverlening. Daarnaast wordt met het Financieel Expertise Centrum (FEC) gekeken naar een mogelijk nieuw project over de aanpak van illegale trustdienstverlening.

A4: Behouden effectieve gegevensdeling en samenwerking

1. Beschrijving prioriteit en vervolgacties

Uit de FATF evaluatie is gebleken dat Nederland internationaal hoog scoort op het gebied van samenwerking tussen publieke en private partijen. Het kabinet heeft aangegeven het beleid op dit gebied te willen bestendigen en doorontwikkelen. Er zijn in Nederland al veel initiatieven waar publieke en private partijen in wisselende samenstelling en doelen met elkaar samenwerken. Zo zijn er samenwerkingsverbanden waarin publieke partijen kennis delen om beter inzicht te krijgen in risico's en typologieën. Daarnaast zijn er vormen van samenwerking waarin informatie gecombineerd en/of gedeeld wordt. Samenwerking wordt algemeen gezien als een belangrijk middel voor het effectief voorkomen en bestrijden van witwassen¹² en publieke en private partijen geven aan dat er nog verbetering mogelijk is. In de onderhandelingen voor het nieuwe anti-witwaspakket van de Europese Unie zet Nederland daarom, in lijn met het BNC-fiche¹³, in op verduidelijking van de mogelijkheden tot samenwerking voorzien van de juiste waarborgen. In dat kader heeft Nederland, samen met Denemarken en Duitsland, een non-paper (bijlage 6) met voorstellen daartoe opgesteld, waarvan onderdelen in het uiteindelijke Raadsakkoord¹⁴ zijn overgenomen.

De samenwerking vindt veelal plaats door informatie met elkaar uit te wisselen, waarbij vaak persoonsgegevens worden verwerkt. Gegevensdeling is inmiddels een maatschappelijk controversieel onderwerp en we krijgen regelmatig signalen dat burgers en bedrijven de gegevensverwerking in het kader van de Wwft als disproportioneel ervaren. De kaders van de Wwft en de Algemene Verordening Gegevensbescherming lijken in de praktijk steeds vaker te schuren en het is aan de overheid om helderheid te scheppen over deze kaders. De Autoriteit Persoonsgegevens heeft ondertussen zeer kritisch geadviseerd op wetsvoorstellen met grondslagen voor gegevensverwerking in het kader van het bestrijden van witwassen zoals het Wetsvoorstel plan van aanpak witwassen, met onder andere grondslagen voor gezamenlijke transactiemonitoring door banken, en de Wet Gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden, met grondslagen voor samenwerkingsverbanden in het domein van voorkomen van witwassen en opsporing. Hoewel het laatstgenoemde wetsvoorstel beoogt duidelijke grondslagen te creëren voor bestaande samenwerkingsverbanden, en te voorzien van passende waarborgen, ligt dit wetsvoorstel inmiddels meer dan twee jaar voor in de Eerste Kamer. De discussie over dit onderwerp bevindt zich op een kruispunt en de fundamentele vragen over de belangenafweging tussen privacy en het voorkomen van witwassen of het bestrijden van misdaad zijn nog niet beantwoord.

In het licht van deze maatschappelijke discussie achten wij het daarom niet opportuun om nu aan verdere uitbreiding van het bestaande stelsel van gegevensverwerkingen te werken. Het feit dat wettelijke grondslagen voor bestaande samenwerkingsverbanden politiek controversieel zijn, leidt tot de onvermijdelijke conclusie dat er geen ruimte is voor nieuwe initiatieven totdat de lopende discussies zijn afgerond. Daarnaast achten wij het ook passend om de onderhandelingen in Europees verband af te wachten, zodat er meer duidelijk is binnen welk Europees kader uitwisseling en samenwerking kan plaatsvinden.

2. Stand van zaken uitvoering vervolgacties

Inmiddels zijn gesprekken gevoerd met bijna alle publieke stakeholders. Private stakeholders zullen volgen. Uit de eerste gevoerde gesprekken is gebleken dat veel partijen behoefte hebben aan de verduidelijking van het bestaande wettelijke kader. Deze gesprekken zullen worden afgerond om een volledig beeld te hebben van de standpunten van alle betrokkenen.

¹² [FATF, 2022, Stocktake on Datapooling, Collaborative Analytics and Data Protection.](#)

¹³ Kamerstuk 22112, nr. 3202.

¹⁴ <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/12/07/anti-money-laundering-council-agrees-its-position-on-a-strengthened-rulebook/>.

3. Stappen die in 2023 worden genomen

Wij blijven in gesprek met alle relevante stakeholders, aangezien het belang van het onderwerp onverminderd van toepassing blijft. Afhankelijk van de voortgang van de reeds bestaande initiatieven, zal bezien worden welke acties in de toekomst wenselijk zijn.

A5: Opgelegde straffen in witwaszaken

1. Beschrijving prioriteit en vervolgacties

Uit de FATF-evaluatie komt naar voren dat de opgelegde straffen in witwaszaken laag zijn en daarmee niet voldoende afschrikwekkend zijn. De aanbevelingen van de FATF zien op een herziening van het strafregime en het opstellen van oriëntatiepunten specifiek voor witwassen, inclusief factoren om de hoogte van de straf te bepalen aan de hand van de ernst van het misdrijf. Daarbij moet het Openbaar Ministerie (OM) ervoor zorgen dat een brede reikwijdte aan witwasstraffen wordt geëist. Deze prioriteit hangt samen met de navolgende passage uit het Coalitieakkoord 2021 – 2025: 'Bedrijven en hun bestuurders die ondermijnende criminaliteit faciliteren, witwassen en zich schuldig maken aan milieucriminaliteit, worden steviger aangepakt'.

Het kabinet hecht belang aan effectieve, evenredige en afschrikwekkende sancties in witwaszaken. De aanbevelingen van de FATF liggen op het terrein van de rechterlijke macht. De Rechtspraak opereert onafhankelijk en bepaalt zelf of en hoe een nieuw oriëntatiepunt zal worden ontwikkeld. De Rechtspraak heeft oriëntatiepunten op het gebied van fraudezaken, die mede van toepassing zijn op witwassen.

Het OM heeft de richtlijn strafvordering witwassen reeds in 2021 herzien en de verschillende strafcategorieën zijn daarin duidelijk uiteengezet. Het OM zal deze geactualiseerde richtlijn nogmaals onder de aandacht brengen van alle officieren van justitie, in communicatie en in de opleiding.

2. Stand van zaken uitvoering vervolgacties

Bij de Rechtspraak heeft het onderwerp de aandacht van de Commissie Rechtseenheid van het Landelijk Overleg Vakinhoud Strafrecht (LOVS). In het najaar van 2022 is begonnen met een onderzoek naar mogelijkheden voor een apart oriëntatiepunt voor witwassen. Het is aan de (onafhankelijke) Rechtspraak of zij met eventuele oriëntatiepunten op dit gebied komt. Een dergelijk proces kan een jaar duren.

Het OM heeft in najaar van 2022 haar geactualiseerde richtlijn strafvordering 2021 nogmaals onder de aandacht gebracht van alle collega's van het OM, waaronder officieren van justitie en parketsecretarissen. Het effect is een verhoogde aandacht voor de uitgangspunten van het OM en daarmee de bevordering van een meer uniforme toepassing van de uitgangspunten in witwaszaken.

3. Stappen die in 2023 worden genomen

Het OM neemt de geactualiseerde richtlijn strafvordering 2021 eind maart 2023 mee in de verdiepende cursus witwassen vanuit de Studiecentrum Rechtspleging (SSR). Daarnaast wordt de Wet verruiming mogelijkheden bestrijding financieel-economische criminaliteit (Wet Finec) geëvalueerd door Regioplan in opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC). De Wet Finec is in 2015 ingevoerd om de maatschappelijke schade van financieel-economische criminaliteit te verminderen. De verruiming richt zich op het vergroten van de pakkans door het verbeteren van de opsporingsmogelijkheden, het verminderen van de 'winstgevendheid' en het verhogen van de maximumstraffen en de verruiming van de strafbaarstelling. Binnen het onderzoek worden de uitvoering, de effectiviteit en het doelbereik van de tien verruiming in de Wet Finec geëvalueerd. De resultaten worden in de zomer van 2023 verwacht. Aan de Tweede Kamer is toegezegd de beoordeling van de uitkomsten van de evaluatie te betrekken bij de uitvoering motie Van der Linde voor wetsvoorstellen om de straffen voor het meewerken aan of faciliteren van witwassen te verhogen.

B1: Evenwichtige verhouding verplichtingen en lasten kleine instellingen

1. Beschrijving prioriteit en vervolgacties

Uit 'Onderzoek effecten Wwft' van EY blijkt dat kleine Wwft-instellingen vaak minder goed op de hoogte zijn van de Wwft en de verplichtingen die daaruit voortvloeien.¹⁵ Uit het onderzoek van SEO Economische Onderzoek naar de regeldruk als gevolg van de AMLD5 komt eenzelfde geluid naar voren.¹⁶ Een belangrijke conclusie van dat onderzoek is dat de regeldruk voor kleine instellingen relatief hoger ligt dan bij grote instellingen.

We willen zorgen voor een evenwichtige verhouding tussen verplichtingen en lasten voor kleine instellingen. Samen met andere partijen, zoals de Wwft-toezichthouders en brancheverenigingen, willen we bezien hoe kleine Wwft-instellingen effectief en passend geïnformeerd kunnen worden om zodoende de bekendheid met de Wwft onder deze instellingen te vergroten en ze te ondersteunen bij het uitvoeren van de regelgeving. Dit moet leiden tot betere bekendheid en naleving van de Wwft-regelgeving door kleine instellingen en tot ondersteuning van kleine instellingen bij het naleven van de Wwft.

2. Stand van zaken uitvoering vervolgacties

Begin 2023 is aan Wwft-toezichthouders en brancheverenigingen van kleine instellingen een vragenlijst voorgelegd ter voorbereiding op een eerste oriënterende bijeenkomst. Gevraagd is onder meer naar ervaren regeldruk en mogelijke oplossingen in dit verband. In februari hebben gesprekken plaatsgevonden met de partijen die input hebben geleverd op de vragenlijsten om een beter beeld te krijgen van de knelpunten en oplossingsrichtingen.

Een eerste blik op de input leert dat vanuit toezichthouders wordt gewezen op de grootte en diversiteit van de onder toezicht staande populatie, waarvan grote delen ongereguleerd zijn. Een veelgehoord signaal onder kleine instellingen zelf is dat Wwft-wetgeving vooral toegespitst is tot de grootbanken. Daarnaast wordt de ruime meldplicht als knelpunt gezien. Ook werd gewezen op de relatie met de klant. Veel kleine instellingen vinden het bezwaarlijk en moeilijk om richting de klant te formuleren.

3. Stappen die in 2023 worden genomen

De vervolgstap is dat focuspunten worden bepaald, die vervolgens sectorspecifiek worden uitgewerkt waar mogelijk. Dit biedt de gelegenheid om meer in detail naar de knelpunten, die door kleine instellingen worden genoemd, te kijken. Op basis hiervan zal beoordeeld worden aan wie het is om bepaalde zaken effectief op te pakken en uit te werken. Zo kan gekeken worden of Wwft-regelgeving op een bepaalde manier geïntegreerd kan worden in de verschillende beroepsopleidingen en of guidance wellicht meer toegespitst kan worden op kleine instellingen. Meer in zijn algemeenheid kan betrokkenheid vergoot worden door kleine instellingen deel te laten nemen in bestaande Wwft-structuren, of door het introduceren van separate overleggen tussen betrokken partijen.

Naast dit specifieke traject, zullen we ons tijdens de onderhandelingen over Europese regelgeving blijven inzetten op een evenwichtige verhouding tussen de lasten en uitvoerbaarheid voor kleine instellingen en de risico's die de klanten van deze instellingen met zich mee brengen.

¹⁵ Bijlage bij Kamerstuk 31 477, nr. 76.

¹⁶ Bijlage bij Kamerstuk 31 477, nr. 88.

B2: Borgen toegang betalingsverkeer

1. Beschrijving prioriteit en vervolgacties

De afgelopen jaren zijn er signalen van groepen klanten binnengekomen die problemen ervaren met toegang tot het betalingsverkeer, specifiek met het openen of behouden van een betaalrekening. Toegang verkrijgen is soms lastig vanwege mogelijke witwasrisico's. Dit is een probleem, omdat deze zakelijke klanten daardoor moeilijker kunnen meedoen in de maatschappij. Met deze prioriteit wordt beoogd dat alle bonafide klanten een betaalrekening kunnen openen in Nederland. Om dit te bereiken is actie vereist vanuit banken, de toezichthouder, belangenorganisaties en het ministerie van Financiën.

2. Stand van zaken uitvoering vervolgacties¹⁷

De vervolgacties bij deze prioriteit zijn geclusterd in drie sporen.

A. Adresseren bekende problematiek

Met dit spoor wordt beoogd om de sectoren, waarvan bekend is dat (sommige) klanten binnen de sector problemen ervaren met toegang tot betaalrekeningen, in kaart te brengen en naar oplossingen te zoeken. Met de aangesloten partijen binnen het Maatschappelijk Overleg Betalingsverkeer (MOB) evenals andere sectoren waar problemen met toegang tot het betalingsverkeer zich voordoen, worden ronde tafels georganiseerd met deelname van de NVB, DNB en het ministerie van Financiën. In deze samenstelling wordt gezamenlijk onderzocht wat de specifieke uitdaging(en) per sector is/zijn en worden oplossingsrichtingen besproken. Uit onderzoek van DNB¹⁸ blijkt dat groepen niet enkel problemen ervaren bij de toegang tot het betalingsverkeer op basis van (verschillende aspecten van) de Wwft, maar ook vanwege commerciële redenen, milieuredenen, maatschappelijke redenen, governance redenen en reputatierisico's. Maatwerk is vereist, om de verschillende problemen te adresseren met passende oplossingen.

In bijlage 3 vindt u een overzicht van de sectoren die problemen ervaren. Het overzicht is bedoeld om op hoofdlijnen kennis te nemen van sectoren, waarbinnen bepaalde klanten moeilijkheden kunnen ervaren bij het openen van een bankrekening. Daarnaast is – voor zover hier momenteel duidelijkheid over is – de oorzaak van de problematiek, de beoogde oplossingsrichtingen voor bonafide klanten en de verwachte implementatie weergegeven. Dit overzicht zal geactualiseerd en aangevuld worden en in de volgende voortgangsrapportage eind dit jaar opnieuw met uw Kamer gedeeld worden.

In het overzicht staat onder andere dat de NVB en brancheorganisaties van sekswerkers aan een document werken dat banken kan helpen bij het uitvoeren van hun poortwachtersrol met betrekking tot het beoordelen van risico's gerelateerd aan contante geldstromen en geldstromen voortvloeiend uit strafrechtelijke misdrijven. Een ander voorbeeld is dat de NVB samen met brancheorganisaties van stichtingen en verenigingen werkt aan overzicht van klantkenmerken met een risicoverhogend of risicoverlagend karakter. Ook dit zal banken helpen bij hun cliëntenonderzoek. Naar verwachting zijn, onder andere, deze acties aan het eind van kwartaal twee van dit jaar gereed.

B. Verbeteren voorlichting richting cliënten

De NVB heeft een voorlichtingspagina opgesteld over de poortwachtersrol van banken. Daarin wordt beschreven wat de wettelijke poortwachtersrol van banken voor klant en samenleving betekent en met name wat ze kunnen verwachten van poortwachtersactiviteiten.¹⁹ Daarnaast heeft het ministerie van Financiën op Rijksoverheid.nl meer informatie geboden over wat een burger kan doen als deze problemen ervaart met toegang tot een betaalrekening. Ook is meer uitleg gegeven

¹⁷ Met deze update doe ik de toezegging gestand om uw Kamer te informeren over de vervolgstappen voor klantgroepen die verminderd toegang hebben tot het betalingsverkeer (Toezegging nr. T2000000021).

¹⁸ De Nederlandsche Bank, *Van herstel naar balans*, <https://www.dnb.nl/media/2ambmvxt/van-herstel-naar-balans.pdf>.

¹⁹ <https://www.nvb.nl/themas/veiligheid-fraude/banken-als-poortwachter-tegen-witwassen/>.

over de aanpak van witwassen, de rol die poortwachters hierin hebben en de wijze waarop burgers hiermee te maken kunnen krijgen.

C. Duurzame oplossingen om toegang tot betalingsverkeer te borgen²⁰

Met dit spoor wordt gezien wat er nodig is om de toegang tot het betalingsverkeer voor bonafide klanten ook duurzaam te borgen. Hiervoor worden verschillende opties verkend, waaronder de mogelijkheid en wenselijkheid van een basisbetaalrekening voor zakelijke cliënten. De verwachting is dat met het voltooiën van de acties onder spoor 1, de problemen van een groot deel van de sectoren geadresseerd zullen zijn. Dit neemt niet weg dat het waarschijnlijk is dat in individuele gevallen de oplossingen voor klanten binnen de genoemde sectoren beperkt toereikend zullen zijn. Sommige zakelijke klanten kunnen hinder blijven ervaren bij het openen van een betaalrekening. Voor deze groepen is een vangnet wenselijk bijvoorbeeld in de vorm van toegang tot een basisbetaalrekening voor zakelijke klanten.

Deze mogelijkheid wordt verder verkend. Het recht op een basisbetaalrekening kan via de wet geïntroduceerd worden of door middel van zelfregulering. Consumenten hebben een wettelijk recht op een basisbetaalrekening.²¹ Daarnaast hebben enkele Nederlandse banken via zelfregulering afspraken gemaakt om ook consumenten die niet voldoen aan de wettelijke voorwaarden, een basisbetaalrekening aan te bieden. Omdat de ervaringen met zelfregulering voor de particuliere basisbetaalrekening overwegend positief zijn, heb ik besloten om ook voor zakelijke cliënten in eerste instantie deze mogelijkheid te verkennen. Ik heb de banken daarom gevraagd een voorstel te doen voor een basisbetaalrekening voor zakelijke cliënten. Het resultaat hiervan moet zijn dat alle bonafide zakelijke cliënten een bankrekening kunnen openen in Nederland. Inspiratie is hierbij opgedaan in onder andere België, waar een dergelijke basisbetaalrekening begin dit jaar in werking is getreden. Met de NVB is afgesproken dat de banken hiervoor een voorstel doen in de zomer van 2023. In de voortgangsrapportage van eind dit jaar zal ik een appreciatie geven van dit voorstel.

Daarnaast heeft DNB haar jaarlijkse integriteitsrapportage-uitvraag (IRAP)²² uitgebreid met elementen die zien op het klantacceptatiebeleid van banken. DNB verwacht zo beter in staat te zijn trends te signaleren in het klantacceptatiebeleid van banken en vast te stellen of bepaalde groepen problemen ervaren met toegang tot betaalrekeningen.

3. *Stappen die in 2023 worden genomen*

A. Adresseren bekende problematiek

Ik zal gesprekken voeren met NVB, brancheorganisaties en DNB om zo duidelijk mogelijk te krijgen wat de problemen zijn. Vervolgens gezamenlijk oplossingsrichtingen identificeren, verkennen en implementeren.

B. Verbeteren voorlichting richting cliënten

Ik zal monitoren of de geboden informatie voldoende voorziet in de behoefte van klanten en waar nodig extra stappen ondernemen. Samen met banken ga ik klachten van klanten analyseren ter verbetering van de klantcommunicatie in verband met Wwft-activiteiten.

C. Duurzame oplossingen om toegang tot betaalrekeningen te waarborgen

Bij de voortgangsrapportage eind 2023 zal ik een appreciatie geven van het voorstel van NVB voor zelfregulering ten aanzien van een basisbetaalrekening voor zakelijke cliënten. Daarnaast wordt beoogd in de volgende voortgangsrapportage een beter beeld te hebben van de wenselijkheid en mogelijkheid om ook het MKB toegang te geven tot het Kifid bij weigering van een bankrekening.

²⁰ Met deze update doe ik de toezegging gestand om uw Kamer in het voorjaar te informeren over alternatieve opties met betrekking tot het borgen van de toegang tot het betalingsverkeer (Toezegging nr. T2000000021).

²¹ Artikel 4:71f Wet op het financieel toezicht.

²² Op grond van internationale richtlijnen van de FATF en Europese financiële toezichthouders, doet DNB jaarlijks bij financiële instellingen onderzoek naar de inherente integriteitsrisico's met betrekking tot onder andere witwassen, terrorismefinanciering, corruptie en de getroffen maatregelen om die risico's te beheersen. In het kader van dit onderzoek vraagt DNB instelling om de IRAP in te vullen. De IRAP vormt een belangrijke basis voor het risicogebaseerde integriteitstoezicht van DNB op financiële instellingen. DNB bepaalt de intensiteit van het integriteitstoezicht ten aanzien van instellingen en sectoren mede door beoordeling van de hoogte van de integriteitsrisico's en de mate van beheersing zoals die blijken uit deze risicoprofielen.

B3: Evenwichtige verhouding verplichtingen en risico's PEPs

1. Beschrijving prioriteit en vervolgacties

Het verscherpt cliëntenonderzoek wordt als intensief en belastend ervaren door zowel Politiek Prominente Personen (PEPs) als door Wwft-instellingen. De vraag is of deze inspanningen opwegen tegen de daadwerkelijke risico's en of we hier iets aan kunnen doen. Dit geldt in het bijzonder voor binnenlandse PEPs. Bij deze prioriteit zetten we in op drie vervolgacties. De eerste is het streven naar verbetering en nuancering van Europese regelgeving. De tweede actie is uitleg en verduidelijking van de huidige regelgeving. De derde is het heroverwegen van de toepassing van de regelgeving en het bekijken waar deze efficiënter c.q. minder belastend kan worden uitgevoerd.

2. Stand van zaken uitvoering vervolgacties

Onderzocht wordt waar mogelijk ruimte zit in de regelgeving. De gesprekken met verschillende belanghebbenden lopen, waaronder toezichthouders, brancheorganisaties, vertegenwoordigers van diplomaten en poortwachters. Deze richten zich op inventarisatie van verbetermogelijkheden van bijvoorbeeld informatievoorziening, praktische toepassing van het beleid en vermindering van de lastendruk voor PEPs. De volgende voortgangsrapportage eind 2023 zal meer inzicht geven in de mogelijke oplossingsrichtingen.

3. Stappen die in 2023 worden genomen

In 2023 blijven we ons tijdens de onderhandelingen over Europese regelgeving inzetten op evenwichtige verhoudingen tussen de verplichtingen en risico's voor PEPs. Verder gaan we aan de hand van de uitkomsten van de gesprekken aan de slag met mogelijke oplossingsrichtingen om te zorgen voor een betere toepassing van de regelgeving op PEPs.

C1: Vaststellen meetbare doelen en bijhouden statistieken

1. Beschrijving prioriteit en vervolgacties

Het bijhouden van statistieken en het hanteren van meetbare doelen kan belangrijke inzichten opleveren die kunnen bijdragen aan de verbetering van de effectiviteit van het anti-witwassysteem. Deze prioriteit bestaat uit de volgende vervolgacties: 1) het jaarlijks opstellen en publiceren van relevante statistieken; 2) het onderzoeken op welke wijze bruikbare conclusies getrokken kunnen worden uit deze statistieken; 3) het expliciteren van meetbare beleidsdoelen bij het nemen van nieuwe maatregelen.

2. Stand van zaken uitvoering vervolgacties

Ten aanzien van de te publiceren relevante statistieken geldt dat deze inmiddels verzameld zijn. Deze zijn aangehecht als bijlage 4. Dit betreft een set gegevens over het jaar 2021 vanuit verschillende autoriteiten uit de anti-witwasketen, waaronder de toezichthouders en opsporingsautoriteiten. De set gegevens is mede gebaseerd op de gegevens die de Financial Action Task Force (FATF) gebruikt ter evaluatie van de effectiviteit van het anti-witwassysteem. Ook sluit het aan bij de gegevens die op grond van artikel 1f Wwft, en in het verlengde daarvan artikel 44 van de vijfde anti-witwasrichtlijn (AMLD5), dienen te worden gepubliceerd. Dit betreft een initiële set, waarbij in samenhang met vervolgactie 2 van deze prioriteit – welke hierna nader wordt toegelicht – zal worden gezien of in de toekomst aanvulling of aanpassing nodig is.

Het bijhouden van de statistieken verschaft inzicht in wat er gebeurt in (elementen van) het anti-witwassysteem. Dit draagt bij aan de mogelijkheden tot onderzoek door publieke partijen, maar ook bijvoorbeeld door maatschappelijke organisaties en kennisinstellingen. De correcte duiding van deze statistieken is in dat kader van minimaal even groot belang als het publiceren daarvan. Onjuiste duiding van de cijfers kan een verkeerd of ongenueanceerd beeld geven. Dat zou afbreuk kunnen doen aan de bredere aanpak van witwassen. Deels wordt deze duiding gegeven doordat bij de gepubliceerde statistieken een algemene leeswijzer is opgenomen en waar nodig een toelichting vanuit de betreffende autoriteit. Deze vorm van duiding ziet echter enkel op de uitleg van (de samenstelling van) een specifiek getal of set gegevens. Het is eveneens noodzakelijk een bredere duiding te geven over wat dit zegt over het anti-witwassysteem in het geheel. Dat kan niet aan de hand van cijfers verzameld over een enkel jaar, maar vereist een integrale analyse over meerdere jaren. Deze dient uitgevoerd te worden door de juiste experts, met betrokkenheid van de juiste organisaties, en met toegang tot niet alleen kwantitatieve maar ook kwalitatieve gegevens. Een dergelijke analyse kan belangrijke inzichten bieden ter versterking van het anti-witwassysteem. Hoe dit op meest effectieve wijze vorm kan krijgen wordt thans nader onderzocht. Het ligt voor de hand aan te sluiten bij de reeds bestaande beleidscyclus witwassen, bestaande uit onder meer de periodieke beleidsmonitor witwassen en de National Risk Assessment, en deze waar nodig te versterken.

Het voorgaande hangt ook samen met de te formuleren meetbare beleidsdoelen. Er wordt nader gezien hoe, en in welke mate, de effectiviteit van beleidsmaatregelen beter gemonitord kan worden aan de hand van statistieken, bijvoorbeeld door meetbare doelen te stellen. Het is daarbij de inzet dit niet alleen toe te passen op toekomstige maatregelen maar ook op de maatregelen reeds genoemd in de beleidsagenda aanpak witwassen, voor zover deze zich lenen voor cijfermatige duiding of monitoring. Dit wordt nog uitgewerkt, waaronder hoe dit structureel vorm kan krijgen, en de rol van een eventuele (versterkte) beleidscyclus hierin.

3. Stappen die in 2023 worden genomen

In 2023 wordt verder gewerkt aan het uitwerken van deze beleidsprioriteit, met name onderdeel 2 en 3, tezamen met de ketenpartners en andere stakeholders. Daarnaast zal gewerkt worden aan de te publiceren statistieken over het jaar 2022. Deze statistieken zal ik in de voortgangsbrief eind 2023 aan uw Kamer aanbieden.

C2: Beter gebruik en verdieping National Risk Assessment

1. Beschrijving prioriteit en vervolgacties

De Nederlandse aanpak van witwassen is risico gebaseerd. Dit betekent dat de meeste inzet en aandacht uit moet gaan naar het aanpakken van de grootste witwasrisico's. In de National Risk Assessment (NRA) witwassen, onderdeel van de beleidscyclus witwassen, worden door publieke en private organisaties gezamenlijk de grootste witwasrisico's geïdentificeerd. De NRA wordt gebruikt voor de prioriteitstelling door de verschillende organisaties. De FATF spreekt waardering uit voor de vormgeving van de Nederlandse NRA en ziet tegelijkertijd ruimte voor verdieping ervan op een aantal punten. We willen zorgen voor een beter gebruik en verdieping van de NRA witwassen, zodat de aanpak van witwassen zo effectief mogelijk wordt met inzet van alle betrokken publieke en private partijen op de grootste witwasrisico's.

De vervolgacties zien op: 1) meer verdieping aanbrengen in de derde NRA witwassen, door meer contextinformatie over onderliggende delicten van witwassen en risicosectoren en een meer gedetailleerde analyse van misbruik van verschillende juridische entiteiten; 2) monitoren van de aanpak van grote witwasrisico's door meer informatie in beleidsreactie NRA over mitigeren van risico's; 3) meer inzicht en verdieping verkrijgen in de risico's per sector bij de verdere doorontwikkeling van de NRA.

2. Stand van zaken uitvoering vervolgacties

Het WODC is bezig met de uitvoering van de derde NRA witwassen. Met het WODC is afgesproken dat de aandachtspunten van de FATF-evaluatie worden meegenomen bij het opstellen van deze NRA. Dit past immers ook binnen het groeimodel van de NRA. Daarbij wordt tevens inzichtelijk gemaakt wat de overeenkomsten en verschillen zijn ten opzichte van de vorige twee NRA's. Het WODC voorziet dat het rapport in het eerste kwartaal van 2024 wordt opgeleverd.

3. Stappen die in 2023 worden genomen

Op de publicatie van NRA witwassen in Q1 2024 volgt een beleidsreactie met, waar noodzakelijk, concrete maatregelen om de grootste witwasrisico's gezamenlijk aan te pakken. Deze beleidsreactie wordt met twee punten uitgebreid. Allereerst zullen we per risico beschrijven welke acties er sinds de vorige NRA zijn genomen om de witwasrisico's te mitigeren. Daarnaast zullen we het FEC en andere publieke partners nog meer betrekken bij de opvolging van de NRA. Zo zullen we het FEC vragen om aan te geven welke acties er vanuit het FEC worden ondernomen naar aanleiding van de NRA en deze acties opnemen in de beleidsreactie.

C3: Verbeteren inzicht in gebruik verdachte transacties en feedbackloop

1. Beschrijving prioriteit en vervolgacties

Door de FIU-Nederland verdacht verklaarde transacties kunnen verschillende doelen dienen, bijvoorbeeld als aanleiding voor het starten van een opsporingsonderzoek, als ondersteunende informatie in een lopend strafrechtelijk onderzoek en als bijdrage aan regionale en nationale criminaliteitsbeelden. Uit recente onderzoeken blijkt dat financiële informatie, waaronder verdachte transacties, goed wordt gebruikt door opsporingsdiensten en het OM voor de aanpak van witwassen.²³ Tegelijkertijd komt het aandachtspunt naar voren om de aanlevering van verdacht verklaarde transacties te verbeteren en om structureel meer inzicht te krijgen in het gebruik van verdacht verklaarde transacties in de opsporings- en vervolgingsfase. We zetten daarom in op een gerichtere informatieoverdracht van de FIU-Nederland aan de (bijzondere) opsporingsdiensten en de verbetering van de registratie van het gebruik van verdacht verklaarde transacties door deze opsporingsdiensten. Hierdoor kan een betere selectie op relevantie en gebruik van verdachte transacties door de (bijzondere) opsporingsdiensten plaatsvinden. Dit moet ook leiden tot een structurele deling van inzichten vanuit de opsporing en vervolging aan de FIU-Nederland en in samenwerking met de FIU-Nederland aan Wwft-instellingen om zo de zogenoemde feedbackloop te vergroten.

De vervolgacties zijn de volgende: 1) bergroten van transparantie en samenwerking tussen de opsporingsdiensten en FIU-Nederland over de verdeling, het gebruik en de vastlegging van het gebruik van verdachte transacties; 2) bezien hoe de meest relevante verdachte transacties beter kunnen worden benut en waar nodig onder gezag van het OM kunnen worden opgevolgd door de (bijzondere) opsporingsdiensten, en 3) inzetten op het vergroten van de feedbackloop tussen publieke partijen en private instellingen.

2. Stand van zaken uitvoering vervolgacties

Op dit moment lopen er meerdere initiatieven bij verschillende publieke partijen die (deels) invulling geven aan de ambitie om het inzicht in het gebruik van verdachte transacties te verbeteren en de feedbackloop te vergroten. Door FIOD, FIU-Nederland, politie en OM is een gezamenlijk voorstel gedaan om de keten van verdachte transacties structureel te versterken. Dit voorstel ziet op het aanbrengen van samenhang in de al lopende initiatieven en het initiëren van aanvullende deelprojecten. Het verbeterplan is opgesteld langs vier ontwikkellijnen:

1. Realiseren van een effectieve en doelmatige dossieroverdracht van verdachte transacties;
2. Realiseren van inzicht in het gebruik en bruikbaarheid van verdachte transacties;
3. Verkennen en versterken van een structurele feedbackloop;
4. En ketensamenwerking en -versterking.

Het voorstel maakt onderdeel uit van de toekenning van extra middelen uit het Regeerakkoord aan politie, FIOD, OM en de FIU-Nederland in het kader van de aanpak van criminele geldstromen.²⁴

3. Stappen die in 2023 worden genomen

In 2023 worden de vier ontwikkellijnen, met bijbehorende deelprojecten (verder) geïnitieerd en uitgevoerd. De eerste twee ontwikkellijnen (de overdracht en inzicht in het gebruik) zijn het grootste in omvang en zullen eind 2023 de eerste resultaten opleveren voor een afgestemde en structurele procesinrichting van waaruit verdere ketenversterking en doorontwikkeling gerealiseerd kan worden. Hiermee wordt beter zicht verkregen op het gebruik van door de FIU-Nederland verdacht verklaarde transacties binnen de opsporing. Dit zal ook resulteren in een betere terugkoppeling aan meldingsplichtige instellingen, ofwel de vergroting van de feedbackloop van publieke naar private partijen.

²³ Zo is onder andere uit een analyse van het Anti Money Laundering Center (AMLC) uit 2022 gebleken dat in de daaraan voorafgaande vijf jaren in gemiddeld 60% van de FIOD-onderzoeken een verband is met door de FIU-Nederland verdacht verklaarde transacties.

²⁴ Bijlage bij Kamerstuk 29 911, nr. 379.